

**PREMIERĂ
LA T.E.S.**

**„Foc în Calea
Văcărești“ –
evocare dramatică inspirată
din viața și opera lui I. Peltz**

O altfel de scară între Cer și Pământ

Reîntâlnire, pe scena T.E.S., cu personajele peltziene, născute din dragostea scriitorului față de materialul uman al prozei sale; o lume plină de lacrimi, singurătăți, disperări, dar și extraordinară sete de viață. Reîntâlnire devenită realitate numai prin regândirea, în spirit contemporan, a adevărilor eterne ce răzbat din viața-opera lui Peltz, făcută de Dorel Dorian prin *aducerea la zi* a acelei stări de spirit. Reîntâlnire căreia performanțele actoricești, scenografia, costumele, măștile îi conferă o intensitate afectivă aparte, o transfigurare prin muzică, film, dans. Din această retrospectivă, începe dialogul necontrafăcut al lui Peltz cu personajele-simbol din viața-opera sa. Mai ales cu cele care intrupează iubirea de mamă (Esther, Leia), iubirea-vis (Liza Braun), iubirea-neiubire (Liza Blum). Dar și cu concepte filosofice: ciclurile vieții (Ficu, Ioină, Ioachim); efemerida care suntem, rotirea fără sfârșit a Timpului. Sfâșieri sufletești, născute din hipersensibilitate sau hiperluciditate, se întâlnesc cu pagini de jurnal liric. Meșteșugul vieții și al morții sunt laitmotivice. Îngerul Morții strânge între aripile sale, pe rând, atâtea personaje. Dar viața continuă; e mai puternică, spune, fără cuvinte, Liza Blum purtând fotografia copilului ei, rodul nopții de dragoste cu Ioină Gott.

„Foc în Calea Văcărești“, evocare de Dorel Dorian, este o altfel de scară între Cer și Pământ, din visul lui Iacov, pe care eroii urcă și coboară în acele clipe care le marchează existența și le substanțializează devenirile. Dar forța de atracție a spectacolului n-ar fi fost aceeași fără inteligența și creativitatea actorilor reușind să-și transforme personajele în apariții memorabile, fără fantezia regizorală (*Bogdan Drăgulescu*), sugestivitatea scenografiei (*Daniela Drăgulescu*), muzică de mare rafinament (*Edmond Deda, Radu Captari*), coregrafie de calitate (*Violeta Captari*). Ce impresionează mai mult? Adâncă înțelegere a existenței (*Cornel Ciupercescu*), curajul de a privi viața în ochi (*Leonie Waldmann Eliad*), sensibilitatea și altruismul (*Boris Petroff*), distorsionările sufletești (*Andrei Finți*),

refuzul mediocrității (*Natalie Ester*), gravitatea și autoironia (*Arabela Neazi - Bianca Dumitru*), gestul amar-frivol (*Alex Mihai*), suferința ascunsă sub zâmbet (*Luana Stoica*) sau sub observația acidă (*Eugenia Balaure*), puritatea adolescenței (*Raluca Robu*), împotrivirea în fața agresiunii remușcărilor (*George Robu*), impulsivitatea și mândria discretă (*Nicolae Predică*)?

Sigur, însă - omogenitatea, armonia jocului, sincronizarea dintre vocea umană și vocea instrumentelor. Tonul e baladesc, interogațiile - răscolitoare. Un spectacol în care forța faptului tragic, sinceritatea, profunzimea ne oferă o versiune estetică modernă și o meditație despre perenitatea operei de valoare în sine, fie că este a lui Peltz, fie că este a oricărui artist adevărat.

IULIA DELEANU

MARGARETA BĂRBUȚĂ

**Evocare emoționantă
și musical meritoriu**

Am urmărit cu plăcere spectacolul „Foc în Calea Văcărești“, care mi s-a părut a fi o evocare emoționantă a unei lumi care a fost cândva, dar care continuă să fie la modul spiritual, inspirându-ne dragoste pentru toți cei ce nu mai sunt. Și faptul că această lume a fost transpusă într-un musical mi s-a părut și mai merituos.

**MAGDALENA
BOIANGIU**

**Calea Văcărești
care a fost odată**

Scena reprezintă o lume inexistentă azi, cu personaje dispărute de mult. Au rămas doar sentimentele și visurile lor, acele dorințe persistente, supraviețuind vremurilor și ființelor care le-au zămislit. Intensitatea lor, păstrată intactă de dramaturgul Dorel Dorian, îl emoționează pe spectatorul de azi, sensibil și la modalitatea prin care regizorul face ca dialogul dintre vii și morți să sune firesc, și la dăruirea actorilor.

**RADU
GABREA**

**Retrospectivă, în spirit dostoievskian,
asupra lumii lui Peltz**

O poveste extraordinară, emoționantă. Dincolo de valoarea teatrală, transpare valoarea poetică a prozei lui Peltz dintr-un unghi inedit. Dramaturgia lui Dorel Dorian este foarte frumoasă. Există multă obiectivitate și multă compasiune în modul în care sunt privite epoca, personajele. Aș spune - în spirit dostoievskian.

**TANIA
LOVINESCU**

**O piesă modernă, instructivă,
păstrând tot ce este clasic**

Pentru cine nu cunoaște opera lui Peltz, este foarte important să vadă acest spectacol. Ciudățenia pe care o trăim fiecare dintre noi este că, deși foarte modern, tot ce este clasic se păstrează. Personajele sunt încărcate de un asemenea dramatism, încât te copleșesc. Nu pot decât să-l felicit pentru reușita pe Dorel Dorian. Am primit cartea „Foc în Calea Văcărești“ și, citind-o, retrăiesc acele clipe. Felicit T.E.S. pentru puterea de a trece dincolo de convenție și de a crea o piesă modernă, instructivă și rămânând, totuși, în aria clasicului.

HENRI ZALIS

Evocare vie, binevenită, incitantă

Găsesc binevenită evocarea în haină scenică a lumii evreiești bucureștene într-un spectacol de Dorel Dorian, incitat de amintirea și opera lui Isac Peltz. Printr-o succesiune de tablouri evocatoare, pe o partitură muzicală accesibilă, Dorel Dorian restituie complicații launtrice esențial omenești, amestec de bizar și grotesc. Evocarea este vie, adecvată existențelor explicit biografice.

HORIAARAMĂ

„Nu avem voie să ne uităm valorile!“

Prin musicalul său plin de nostalgie, Dorel Dorian mai spune o dată, acum, prin dialog și songuri, ca și prin excelentul caiet pe care-l dedică lui Isac Peltz: „Nu avem voie să ne uităm valorile!“.

TUDOR STERIADE

**Spectacol de ținută,
care adaugă noi valențe
operei lui Peltz**

Spectacolul are o dimensiune artistică deosebită și transpune scenic un text foarte valoros al dramaturgului Dorel Dorian, pe care-l urmăresc cu multă plăcere încă de la debutul său, pe scena Teatrului „Bulandra“, acum câteva decenii. Mi-am amintit, în timpul spectacolului, de frământările perfecționistului de atunci și care continuă să fie și azi. De-a lungul anilor, piesele sale au fost jucate pe mai toate scenele teatrelor din țară și mă bucur de împlinirea pe care o cunoaște acum, pe scena Teatrului Evreiesc de Stat, cu „Foc în Calea Văcărești“. Am revăzut cu plăcere pe Cornel Ciupercescu și Andrei Finți, pe Leonie Waldmann-Eliad și Boris Petroff, pe tinerele Natalie Ester și Arabela Neazi. Felicit teatrul care s-a apropiat de acest text, realizarea regizorală a lui Bogdan Drăgulescu. Să nu uităm contribuția muzicii lui Edmond Deda și Radu Captari la reușita acestui spectacol de ținută, care adaugă noi valențe operei lui Peltz.

**Av. IULIAN
SORIN**

**creație
excepțională,
montare
plină
de fantezie,
dialoguri
ingenioase**

Spectacolul te impresionează și-ți readeșteaptă amintiri dintr-o lume în care cei din generația mea au trăit. Este un spectacol-frescă a vieții din zonele dens populate de evrei în Bucureștiul interbelic. Montarea de excepție, plină de fantezie, a regizorului Bogdan Drăgulescu reușește să-ți sugereze variate ipostaze, cu luminile și umbrele ei. Este o lume din care nu lipsește un bogătaş plin de ifose, vicios, chiar obraznic, care nu ezită să-și exploateze coreligionarii și nu numai. O lume în care găsești oameni nerealizați, ca Ioină Gott, și oameni cu tare de caracter, ca Soifer, bețiv care-i face zile negre mamei lui Ficu și chiar acestuia. În trăsăturile lui Ficu deslușim trăsături ale prozatorului de mai târziu, care este chiar Isac Peltz. Cei care ne conduc prin această lume, Mehală și Ema, sunt foarte reușit interpretați de Boris Petroff și Leonie Waldmann Eliad. Toți actorii mi s-au părut foarte potriviți în rolurile lor. Foarte sugestivă - scena ce se referă la Purim. De asemenea - muzica frumoasă, expresivă, în care-l regăsim pe Edmond Deda. Excepțională - ideea lui Dorel Dorian de a reuni „Calea Văcărești“ și „Foc în Hanul cu Tei“ într-un singur titlu, făcându-te să te gândești la cele două volume capitale ale lui Peltz. Foarte ingenioase - dialogurile prozatorului matur cu el însuși la diferite vârste. Remarcabilă - interpreta mamei lui Ficu. Toată admirația pentru creația lui Dorel Dorian, pentru montarea regizorală, pentru actorii care dau viață cu mult talent personajelor lui Peltz. Într-un cuvânt - un spectacol foarte reușit, ce tinde să aibă viață lungă și să fie văzut de cât mai mulți spectatori.

**NATALIA
STANCU**

Am venit cu emoție la această restituire I. Peltz pe care o datorăm lui Dorel Dorian și T.E.S. O tentativă de reînviere spectaculară a unei lumi pe care am simțit-o întotdeauna apropiată. (Așa cum mi-a rămas vechiul București - cât mai există. Așa cum rămân toți eroii, tensionați de suferință și ideal și într-o neliniștită căutare a fericirii și libertății - din filele unor cărți mustind de viață și adevăr.) Un prilej de a ne aminti de Tia, atât de legată de părintele său.

Foc în Calea Văcărești a reprezentat, totodată, și o revelatoare reîntâlnire cu vocația și sensibilitatea dramaturgului Dorel Dorian. În căutarea timpului pierdut, a unei personalități dar și a unei comunități dispărute, scriitorul a știut să ne vorbească, despre eternul uman și despre noi, printr-un text de incitantă complexitate și modernitate. Sub acest semn stau originalitatea punerii în comunicare a creatorului cu faptele sale, a personajelor cu fantasmalele lor, a lumilor trecute și prezente, a adulților cu copiii și adolescenții care au fost, cândva; a celor vii cu morții (așa cum se întâmplă în mistere, în teatrul expresionist și în scenariile Nô). Și nu în ultimul rând a virtuților cântecului - în exprimarea meandrelor sufletului și în specificul teatrului idiş.

Spectacolul de la T.E.S. mi-a părut ca un demers artistic ambițios, susținut de seriozitate și dăruire, gravitate și ardență. Un spectacol cuceritor și când pare „naiv“ - un spectacol nu o dată inspirat - în împletirea realismului cu poezia dramatică; în fructificarea sincretismului cuvânt-dialog, scenă „de gen“ - slagăr; în explorarea resurselor imaginii și iluziei scenice; în transferul de temperament și de sensibilitate de la interpreți la personaje.

Am urmărit cu bucurie o propunere teatrală care rămâne un argument pentru supraviețuirea valorilor spiritului.

Pariez pe un real succes și mai ales pe un ecou de durată. Nostalgia rădăcinilor și nostalgia unei vieți interioare bogate rămân o „valută forte“ de care oamenii au nevoie acum, în epoca circulației libere și a globalizării - poate și mai mult ca altădată. Indiferent unde au copilărit și indiferent de meridianele pe care au ajuns.

**Argument pentru
supraviețuirea
valorilor
spiritului**

□ Spectacolul se încadrează, după părerea mea, în genul lucrărilor brechtene, în care „songurile“, deși sunt importante, joacă un rol adiacent în raport cu acțiunea dramatică, ceea ce în marile „musicaluri“ este exact invers.

□ În prima parte a lucrării este evocat Ficu - personaj principal din romanul „Calea Văcărești“. Ficu-adolescent are o întâlnire imaginară cu Ficu-adult, în prezența mamei, a lui Esther. Suferințele lui Ficu, copil sau adult, sunt, fără îndoială, cele ale lui Peltz, chiar dacă anumite amănunte biografice diferă, pentru că adevăratul Peltz este „cel din cărți“, așa cum avea să mărturisească fiica scriitorului - Tia Peltz.

□ Ficu-adult, însuși Peltz scriitorul, poartă pălărie cu boruri largi, lavalieră, și are nuanța gravă a omului în a cărui inimă s-au acumulat toate durerile omenești.

□ Acțiunea se desfășoară, însă, mai ales în jurul lui Ioină Gott, om ajuns la 45 de ani fără a fi realizat nimic. Este poet nepublicat și vânzător de viori în magazinul lui Micu Braun [...]. Acesta pendulează între două iubiri; cea a sofisticatei Liza Braun, o frumusețe tulburătoare, dar cu apucături bovarice, fiică a bogătaşului impertinent și vicios Micu Braun, și a Lizei Blum, modestă fată bătrână, care năzulește să se împlinească în iubire, conștientă că Ioină nu o dorește pe ea, ci pe cealaltă Liza.

□ Cu vocea ei limpede, care-și păstrează, nealterată, întreaga tinerețe, Leonie singură sau, câteodată, în duet cu Petroff, dă glas frumoaselor songuri, rod al colaborării dintre încercatul compozitor Edmond Deda și tânărul Radu Captari, cei doi îmbinând armonios tradiții ale vechilor melodii evreiești cu tonalități ale muzicii din anii '30. Pe scenă există și o mică orchestră care, ca și interpreții, cântă live.

□ Costumele amintesc, prin fantezia și grația lor, de imagini desprinse parcă din filmele felliniene“.

(Fragmente din articolul „Un spectacol evocator“, „Cronica Română“, 29 aprilie - 3 mai 2005)

OCTAVIAN SAVA

**Un spectacol
în genul lucrărilor
brechtene**

Tragicul eveniment al prematurei plecări dintre noi a soției lui Dorel Dorian, *Nadia Dorian* z.l. (vezi pag. 1 - „La închiderea ediției“), ne-a îndemnat să ne întrebăm dacă n-ar fi mai nimerit să amănăm această pagină dedicată evocării dramatice a lui Isac Peltz, în spiritul vieții și operei scriitorului. Piesa „Foc în Calea Văcărești“ a fost scrisă, din unghi contemporan, de Dorel Dorian, din dorința de a-l readuce în atenția cititorului modern pe Peltz, om preocupat să spună adevărul, tot adevărul și numai adevărul și animat de imensă dragoste față de toți coreligionarii săi. „Da, v-am iubit pe toți!“, spune Peltz, eroul piesei, în încheierea evocării. Dar amânarea paginii n-ar fi fost nici în spiritul lui Peltz, nici al lui Dorian. Colectivul redacțional a hotărât, așadar, să dăm curs acestor consemnări și să pregătim, în continuare, comemorarea, în august, a 25 de ani de la trecerea în eternitate a lui Peltz.